

Tillsynsplan för för miljö- och hälsoskyddsområdet år 2026

För varje verksamhetsår ska tillsynsmyndigheten upprätta en samlad tillsynsplan som ska grundas på registret av tillsynsobjekt samt behovsutredningen. Tillsynsplanen är framtagen i enlighet med 1 kap 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13).

I tillsynsplanen ska det framgå hur tillsynsmyndigheten har tagit hänsyn till den nationella strategin för miljöbalktillsynen (tillsynsstrategin). Innehållet i tillsynsstrategin och Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan (NKP) samt hur dessa har beaktats vid framtagande av tillsynsplanen beskrivs längre ned i detta dokument. Från och med 2026 gäller nya versioner av både tillsynsstrategin och NKP.

Syftet med tillsynsplanen är att visa hur resurserna prioriteras för operativ tillsyn och inkommande ärenden. Tillsynsplanen visar även vilka övriga arbetsuppgifter som prioriteras.

Tillsynsmyndigheten ska årligen följa upp och utvärdera tillsynsverksamheten enligt 1 kap 12 § miljötillsynsförordningen. Detta sker löpande under året samt genom den verksamhetsberättelse som miljö- och hälsoskyddsavdelningen tar fram varje delår och helår.

Tillsynsmyndigheten ska föra ett register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Ett sådant register över samtliga tillsynsobjekt finns i det ärendehanteringsprogram (EDP Vision) som används på miljö- och hälsoskyddsavdelningen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i enlighet med 26 kap 3 § tredje stycket miljöbalken (MB) ansvar för den lokala tillsynen av miljöskydd och hälsoskydd samt tillsyn enligt 2 kap 31 § miljötillsynsförordningen samt enligt 8 kap. 2 § första stycket 3 strålskyddsförordningen (2018:506) ansvar för tillsyn över solarier och radon i bostäder samt lokaler som allmänheten har tillträde till. Det övergripande målet med tillsynen är att undanröja och förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön.

Tillsynsansvar

Tillsynsansvaret inom miljöskyddet avser bland annat hantering av anmälan och tillsyn av miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap MB, avfallshantering enligt 15 kap MB, föroreningsskador enligt 10 kap MB som inte omfattas av länsstyrelsens ansvar, andra miljöskador enligt 10 kap 1 § MB om skadorna har förorsakats av en verksamhet eller åtgärd som den kommunala nämnden har tillsynsansvar för, vattentäkter som omfattas av tillståndsplikt som kommunen har föreskrivit, hantering av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor enligt 14 kap MB i andra verksamheter än miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap MB utom den tillsyn som Kemikalieinspektionen utövar, tillsyn över flourerade växthusgaser i utrustning i motorfordon, flyg och tåg, tillsyn enligt lag (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg samt förordning (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg gällande avfall från fritidsbåtar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har även ansvar för viss tillsyn enligt EU:s förordning om marknadskontroll (EU) 2019/1020 och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011.

Marknadskontroll är kontroll av överensstämmelser med reglering inom vissa specificerade rättsakter på EU-nivå. Tillsynsansvaret tillkom efter de ändringar i miljöbalken och miljötillsynsförordningen som genomfördes den 25 juli 2022 som en anpassning till EU:s marknadskontrollförordning. Kommunens ansvar regleras i huvudsak i 2 kapitlet miljötillsynsförordningen. Om en kommunal nämnd har ansvar för tillsynen över en verksamhet enligt 2 kapitlet 31 eller 32 §§ miljötillsynsförordning ska nämnden även ansvara för kontrollen enligt EU:s marknadskontrollförordning utifrån de direktiv och förordningar som räknas upp i bestämmelsen, 2 kapitlet 32 b § miljötillsynsförordningen. Tillsynsansvaret avser även marknadskontroll av buller och avgaser från vissa mobila maskiner och visst ansvar för marknadskontroll inom lagen om tobak och liknande produkter.

Från och med oktober 2017 har länsstyrelsen överlämnat tillsynsansvaret för anmälningspliktiga vattenverksamheter enligt 11 kap MB och 19 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet med undantag inom kultur- och naturreservat som inte har prövats av kommunen samt anmälningar tillhörande tidigare tillståndspliktiga anläggningar som prövas av länsstyrelsen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har delegerats det operativa tillsynsansvaret.

Tillsynsobjekt inom miljöskyddet

I Österåkers kommun finns 342 tillsynsobjekt i registret över miljöfarliga verksamheter. Det är en ökning med 22 objekt sedan 2025 som till viss del beror av att nya tillsynsobjekt har skapats för 14 nedlagda deponier. De miljöfarliga verksamheterna avser både tillståndspliktiga verksamheter, anmälningspliktiga verksamheter samt miljöfarliga yrkesmässiga verksamheter som inte är anmälningspliktiga. Av dessa är 4 tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter (så kallade B-verksamheter), 55 anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter (så kallade C-verksamheter) samt 281 icke anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter (så kallade U-verksamheter). Utöver detta finns även 2 lantbruk och cirka 116 djurhållare (U-verksamheter).

Antalet U-verksamheter kommer att öka under 2026 i takt med att tillsynsregistret uppdateras avseende bland annat lantbruk, köldmedier och kemikaliehantering.

Det finns cirka 5860 objekt i tillsynsregistret för enskilda avlopp i kommunen. Det är en ökning med 180 objekt jämfört med 2025. Det avser samtliga avlopp för WC och BDT samt separata avlopp för WC till slutna tank. Registret uppdaterades 2024 med uppgifter från slamtömningsregistret och beslut om tillstånd till avlopp. Därefter sker uppdatering löpande i samband med tillsyn samt inkommande anmälningar och ansökningar.

Tillsyn av fluorerade växthusgaser sker på anläggningar för kyla eller värme som under året innehållit en total köldmediemängd på 14 ton koldioxidekvivalent och som omfattas av krav på årsrapport. Årligen handläggs cirka 65 årsrapporter.

Tillsynsobjekt inom hälsoskydd

Tillsynsansvaret inom hälsoskyddet gäller både anmälningspliktiga verksamheter och även olika typer av offentliga verksamheter och hygienverksamheter som inte är anmälningspliktiga, exempelvis äldreboenden, idrottshallar och frisörer. Tillsynsansvaret över hygieniska och kosmetiska produkter och kemikalier innebär att många olika typer av verksamheter kan omfattas av tillsynen till exempel olika typer av butiker. Kommunen utövar även tillsyn över hyres- och

bostadsrättsfastigheter där ärendena ofta gäller bostadsklagomål eller tillsyn av fastighetsägarens egenkontroll.

I Österåkers kommun finns 217 verksamheter i tillsynsregistret för hälsoskydd. Det avser både anmälningsskyldiga verksamheter och sådana som inte behöver anmälas. Av dessa är det 21 skolor, 38 förskolor, 26 fotvård, 5 bassängbad, 3 solarier, 7 tatuerare, 1 anläggning som utför akupunktur, 1 anläggning som utför öronhålltagning, 1 anläggning som utför laserbehandling, 4 hudvård. Dessa är anmälningsskyldiga enligt 38 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) eller enligt 10 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om solarier och artificiella solanläggningar (2012:5).

I kommunen finns även 10 strandbad där tillsyn utförs årligen, 22 gruppbofästigheter/trygghetsboenden, 9 äldreboenden, 30 frisörer, 4 fritidsgårdar, 14 sporthallar, 5 träningscenter och 25 övriga verksamheter.

I kommunen finns även 44 större vattentäkter som består av gemensamma vattentäkter inom samfällighets- och tomtföreningar. Många är gemensamma sommarvattenanläggningar.

Personalresurser

Behovet av resurser för tillsyn och kontroll 2026, vilket redovisas i behovsutredningen är 22 188 timmar. Under 2026 finns 22 154 timmar tillgänglig tid för tillsyn och kontroll. Skillnaden mellan behov och tillgängliga resurser är mycket litet. Total tillgänglig tid inklusive nämndsekreterare och samordning uppgår till 23 104 timmar. Tillgängliga personalresurser på miljö- och hälsoskyddsavdelningen 2026 uppgår till cirka 14 årsarbetare, varav cirka 10 årsarbetare finns tillgängliga inom miljö- och hälsoskyddets tillsynsområde. En tjänst motsvarar 1600 timmar vilket omfattar arbete med inkommande ärenden och tillsyn samt även interna möten, kvalitetsarbete i form av digitalisering, blanketter, rutiner, webb, verksamhetsplanering och samordning. Beräknad tidsåtgång för planerade tillsynsprojekt avser förberedelser, genomförande, inspektionsrapport och projektrapport. Eventuellt behov av uppföljning är inte medräknat i projekten utan ger extra tillsynstid utöver denna.

Tillsynen inom miljöskyddet fördelas på 12 inspektörer som i olika omfattning arbetar även med hälsoskydd och livsmedel. Arbetet omfattar bland annat tillsyn, handläggning av inkommande ärenden, inventering och uppföljning av förorenade områden och enskilda avlopp, klagomål och rådgivning avseende miljöfarlig verksamhet.

Tillsynen inom hälsoskyddet är till största del fördelat mellan fem inspektörer som i olika omfattning arbetar även med miljöskydd och livsmedel.

Mål och strategiska nyckeltal

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete syftar till att uppfylla de nationella målen inom nämndens tillsynsområde såsom Sveriges miljömål och de nationella folkhälsomålen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är i huvudsak en tillsyns- och kontrollmyndighet och nämndens övergripande mål kan beskrivas som att genom tillsyn- och kontroll verka för en god regel efterlevnad.

Tillsynsområdet omfattas även av kommunens övergripande mål och Miljö- och hälsoskyddsnämndens mål. Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) har 11 resultatmål för 2026.

Resultatmålen som avser tillsyn inom miljö och hälsoskyddsområdet redovisas enligt nedan. Uppföljning av verksamheten sker genom resultatindikatorer kopplade till målen och strategiska nyckeltal.

Resultatmål och resultatindikatorer som berör miljö- och hälsoskyddstillsynen 2026:

1. Kundnöjdhet inom miljö- och hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll samt avseende serveringstillstånd ska vara hög.
Resultatindikator: Företagsklimat enligt ÖJ (Insikt) - Miljö- och hälsoskydd - Totalt, NKI.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet ska hålla hög rättssäkerhet.
Resultatindikatorer: Andel överklagade beslut där Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut har fastställts. Andel överklagade beslut som återförvisats till Miljö- och hälsoskyddsnämnden för fortsatt handläggning.
3. Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsyn ska leda till god lagefterlevnad.
Resultatindikator: Andel båtlatrintömningsstationer för fritidsbåtar där beslut om avloppsanläggning har fattats.
4. Öka andelen godkända enskilda avlopp genom att utföra tillsyn.
Resultatindikator: Antal fastigheter med enskilt avlopp där MHN har genomfört tillsyn.
5. Negativ påverkan på människors hälsa och miljön från förorenade områden ska minska.
Resultatindikator: Antal förorenade områden eller objekt med riskklass 1 och 2 där tillsyn har genomförts.
6. Öka kunskapen om risk för förekomst av skadliga ämnen i dricksvatten från enskilda brunnar.
Resultatindikator: Antal informationsinsatser som MHN har genomfört.
7. Minska den negativa påverkan av näringsläckage i vattenmiljön.
Resultatindikator: Antal gödselanläggningar och gödselhantering där MHN genomfört tillsyn.

Finansiering

Principen är att tillsynen enligt miljöbalken ska finansieras genom avgifter. Tillsynen finansieras av årsavgifter eller timavgifter. Ett antal tillsynsobjekt debiteras en fast årlig tillsynsavgift beräknad utifrån verksamhetens tillsynsbehov. För handläggning av anmälningar och ansökningar, tillsyn på icke anmälningspliktiga verksamheter, övrig tillsyn och befogade klagomålsärenden tas avgift ut enligt fastställd taxa som fast avgift eller timavgift. Obefogade klagomålsärenden kan i de flesta fall inte debiteras. För hantering av smittskyddsärenden, frågor, rådgivning och information kan ingen avgift debiteras. För hantering av interna remisser och planarbete inom samhällsbyggnadsförvaltningen sker interndebitering. För hantering av remisser från andra myndigheter, rådgivning och information kan ingen avgift debiteras.

Kompetensutveckling och samverkan

Kompetensutveckling och utbildning sker dels genom externa kurser, nätverksträffar och seminarier på länsstyrelsen och andra vägledande myndigheter samt genom samverkan med kommuner i närområdet. Miljö- och hälsoskyddsavdelningen deltar bland annat i nätverken SNO (Stockholm Nordost) och MSL (Miljösamverkan Stockholms län). Inom SNO sker träffar cirka en gång per år inom olika ämnesgrupper, till exempel miljöskydd, hälsoskydd och små avlopp. Inom MSL deltar miljö- och hälsoskyddsavdelningen i flera ämnesgrupper, till exempel dagvatten, lantbruk, fritidsbåtar, dricksvatten, smittskydd och strandskydd.

Under 2026 kommer extra resurser att läggas på brottsförebyggande arbete som ett resultat av en politisk förstärkning. Det kommer att innebära ett extra fokus på de frågor som är relevanta för att upptäcka och förebygga brott inom ramen för styrd och behovsprioriterad tillsyn. Det

möjliggöra även en ökning av antalet riktade tillsynstillfällen där det finns misstanke om brott. Förstärkningen kommer även att möjliggöra utökad samverkan med polis och andra myndigheter och fortsatt kompetensutveckling hos personalen för att kunna identifiera brottslighet och fusk.

Planerad tillsyn 2026

Tillsyn på tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter är styrd och måste prioriteras. Tillsyn på verksamheter med årlig tillsynsavgift, men som inte är tillstånds- och anmälningspliktiga, prioriteras baserat på det behov som den årliga tillsynsavgiften baseras på. Tillsynsintervallet varierar beroende på typ av verksamhet och verksamhetens omfattning och är behovsprioriterad. På övriga verksamheter bedrivs tillsyn vid klagomål, tips eller i projektform utifrån bedömt behov.

Den tillsyn som ingår i tillsynsstrategin kommer att prioriteras. Den tillsynen kommer att erhålla vägledning och i vissa fall samordnas genom nationella tillsynsprojekt. Det innebär fördelar genom att tillsynsarbetet underlättas samt att tillsynen kan utföras med ökad samsyn och får en ökad acceptans hos verksamhetsutövarna.

Prioritering av tillsynen styrs även av de nationella miljömålen inom nämndens tillsynsområde och efterlevnad av åtgärdsprogrammet för vatten 2022–2027.

För 2026 fördelas behovet mellan olika tillsynsområden enligt diagram nedan.

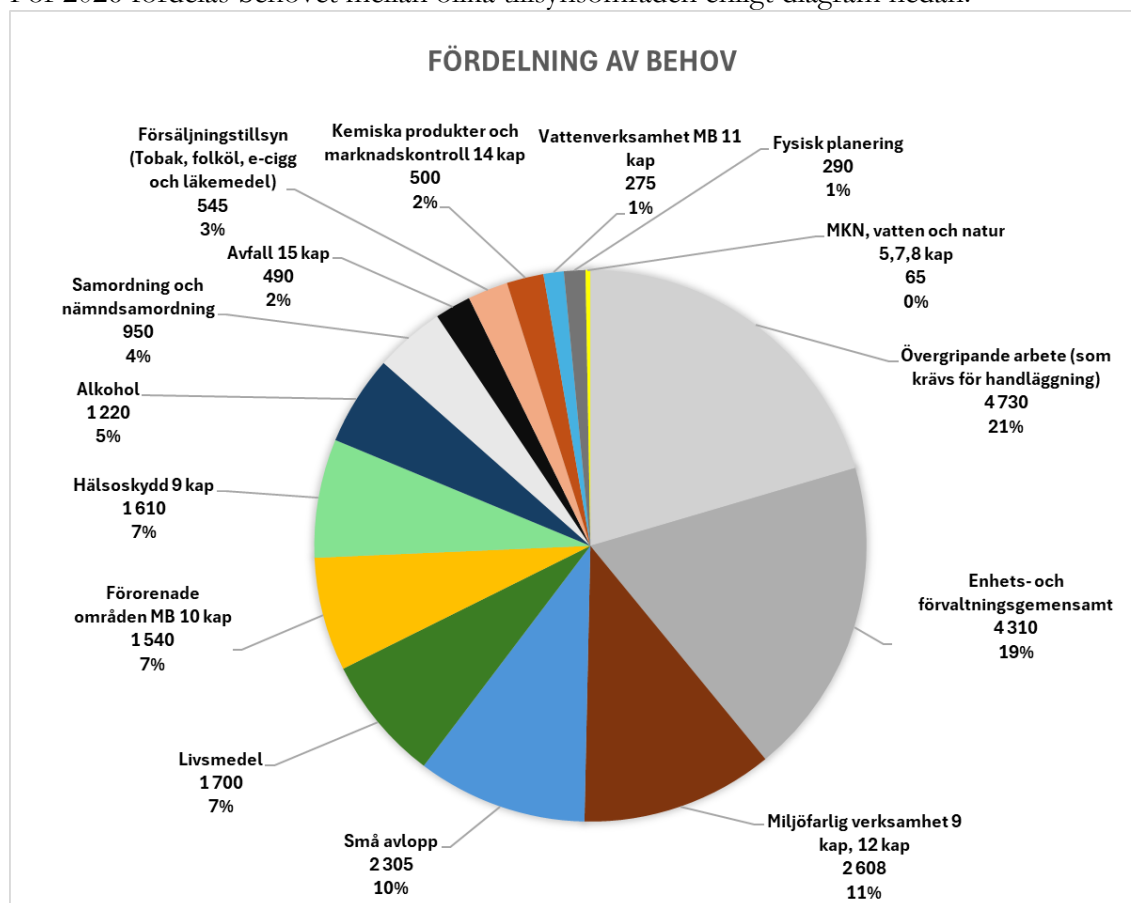

Diagram: Fördelning av behov under år 2026 redovisat som antal timmar och procentuell andel av det totala behovet.

Den **styrda tillsynen** avser tillsyn på tillståndspliktiga och anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter. Inom miljöskyddet är det till exempel tillsyn på de tillståndspliktiga verksamheterna: Margretelunds och Skärgårdstads avloppsreningsverk, Rydbokrossens bergtäkt och Sandkilsvägens panncentral. Exempel på anmälningspliktiga verksamheter är stora avloppsreningsverk, fordonstvättar och drivmedelanläggningar, skyttebanor, billackering, återvinningscentraler samt sortering och lagring av avfall. Inom hälsoskyddet är det till exempel tillsyn på skolor, förskolor, bassängbad, fotvårdare, solarier samt tatuering och piercing.

Den **händelsestyrda tillsynen** avser inkommande ansökningar och anmälningar om miljöfarlig verksamhet eller hälsoskyddsverksamheter, klagomål och remisser från andra myndigheter. Inom miljöskyddet är det till exempel upplysning och anmälan om sanering av förorenad mark, anmälan om vattenverksamhet, ansökan om bekämpningsmedelsanvändning, ansökan om att anlägga avlopp, anmälan om att installera bergvärmeanläggning. Inom hälsoskyddet är det till exempel smittskyddsutredningar, anmälan om yrkesmässig hygienisk verksamhet, stickande skärande verksamheter, nya skolor eller förskolor och anmälan om att borra brunn för vattentäkt.

Den **behovsprioriterade tillsynen** avser tillsyn på övriga verksamheter som kan innebära en risk för människors hälsa eller miljön men som inte behöver anmälas eller tillståndsprövas. Inom miljöskyddet är det till exempel tillsyn på mindre drivmedelsanläggningar; marinor och varv; dagvatten; golfbanor; små avlopp; kemikalietillsyn; tillsyn av förorenade områden; bygg- och rivningsavfall; sortering av avfall och förpackningar; växtnärläckage från lantbruk och djurhållare. Inom hälsoskyddet är den behovsprioriterade tillsynen exempelvis tillsyn av strandbad; fastighetsägare, radon; informationsprojekt gällande vattenkvalitet i enskilda brunnar; mätning av bakgrundsstrålning.

Tillsyn av fordonstvättar och fordonsverkstäder påbörjades 2024 inom ramen för en nationell tillsynskampanjen. Tillsynen fortsätter 2026 och sker enligt vägledning från Naturvårdsverket. Tillsyn av små avlopp utförs enligt tillsynsvägledning från Havs- och vattenmyndigheten. Tillsynen utförs löpande där de avloppsanläggningar prioriteras som har störst negativ påverkan på människors hälsa och miljön. Under 2026 avsätts även tid för att följa upp äldre avloppstillsyn där det i vissa fall kan behövas en ny inspektion och där det kan ha förekommit byte av fastighetsägare.

Den behovsprioriterade tillsynen omfattar deltagande i nationella tillsynsprojekt som omfattas av tillsynsstrategin, se redovisning längre fram. Tillsynen av förorenade områden sker enligt den handlingsplan för förorenade områden som fastställdes i Miljö- och hälsoskyddsnämnden februari 2025. Handlingsplanen sträcker sig fram till 2027. Den avsatta tiden i tillsynsplanen utgår från de behov som finns redovisade handlingsplanen.

Utöver den kemikalietillsyn som omfattas av tillsynstrategin för perioden 2026-2029 planeras tillsyn under 2026 att genomföras av biocidprodukter. Tillsynen omfattar butiker och grossister som säljer biocidprodukter, t ex råttmedel, musmedel, insektsmedel, träskyddsmedel och båtbottnfärger. Tillsyn utförs enligt den vägledning som togs fram 2025 inom det nationella tillsynsprojektet som utfördes av KEMI hösten 2025. Tillsynen omfattar kontroll av att bekämpningsmedel som säljs är tillåtna med ett giltigt godkännande. Syftet är en säkrare hantering och användning av bekämpningsmedel.

Den behovsprioriterade tillsynen omfattar även arbetet med att ha beredskap i händelse av kärnteknisk olycka. Beredskapen omfattar främst strålningsmätning och samordning med andra myndigheter och information till allmänheten. Arbetet har hög prioritet eftersom Österåker ligger

inom planeringszonen för Forsmarks kärnkraftverk och tid har avsatts för att ta fram en strålningsmättningsplan samt för att utföra övningar i strålningsmätning.

Arbetet med **fysisk planering** avser i huvudsak handläggning av remisser från Byggnadsnämnden och deltagande vid framtagande av detaljplaner samt andra planer och program inom Samhällsbyggnadsförvaltningen

Övergripande arbete som krävs för handläggning tillkommer utöver arbetet med operativ tillsyn och inkommande ärenden. Det omfattar till exempel allmän service, information och rådgivning; samverkan; interna ärendemöten; kvalitets- och rutinarbete; utbildningar; registerhantering.

Regionala möten för avfallsbrottsamordning kommer att anordnas av länsstyrelserna under åren 2026 – 2029, inom ramen för tillsynsstrategin.

Enhets- och förvaltningsgemensamt arbete tillkommer utöver arbetet med operativ tillsyn och inkommande ärenden. Det omfattar till exempel verksamhetsplanering; krisberedskap och riskskyddsarbete; avdelningsmöten samt möten och samverkan inom Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Österåkers kommun ingår i planeringszonen för Forsmarks kärnkraftverk. Det innebär att Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ha beredskap för att kunna utföra strålningsmätningar i händelse av kärnteknisk olycka. Länsstyrelsen samordnar kommunerna i Stockholms län och tar fram vägledning. Arbetet består i att delta i samarbetsmöten regionalt och inom kommunen, ta fram en plan för strålningsmätning, uppdatera kommunens mätpunkter och delta i övningar.

Nationell strategi för miljöbalktillsynen, period 2026-2029

Under 2021 tog Naturvårdsverket tillsammans med övriga centrala tillsynsvägledande myndigheter fram en nationell strategi för miljöbalktillsynen (tillsynsstrategin). Syftet är att främja tillsyn inom områden som ur ett nationellt perspektiv är extra angelägna. Med hjälp av tillsynsstrategin kan myndigheternas samlade resurser och kompetens används effektivare, bidra till en ökad likvärdighet i tillsynen och underlätta planering av tillsyn.

Den nuvarande tillsynsstrategin gäller perioden 2026–2029. De centrala myndigheterna som ansvarar för de olika fokusområdena är Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Läkemedelsverket, Kemikalieinspektionen och Socialstyrelsen. Tillsynsstrategin gäller i fyra år men kommer att ses över årligen varmed mindre justeringar kan ske. Tillsynsstrategin omfattar inte den miljöbalktillsyn som redan hanteras inom ramen för den Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan, till exempel tillsyn av växtskyddsmedel.

Förutsättningarna för i vilken omfattning de utpekade tillsynsaktiviteterna kan genomföras ser olika ut mellan olika tillsynsmyndigheter och de olika aktiviteterna behöver prioriteras utifrån lokala förutsättningar. I vissa fall är tillsynen beroende av den vägledning som tillsynsvägledande myndigheter ska ta fram. Naturvårdsverket kommer att följa upp arbetet enligt tillsynsstrategin genom årliga enkäter enligt 3 kap. 21 § Miljötillsynsförordningen. Nationella tillsynsprojekt kommer att följas upp av respektive central myndighet.

Tillsynsområden som omfattas är:

1. Avfall
2. Förorenade områden

3. Hälsoskydd
4. Kemikalietillsyn
5. Miljöfarlig verksamhet
6. Naturtillsyn
7. Vattenverksamhet

En nyhet för perioden 2026–2029 är att tillsynsstrategin har utökats med ett fokusområde som syftar till att stärka tillsynsmyndigheternas förmåga att bedriva tillsyn och som därmed inte hör till ett specifikt tillsynsområde. Tillsynsstrategin omfattar därmed sju tillsynsområden och åtta fokusområden. Varje fokusområde har tillhörande mål och aktiviteter.

Nedan redovisas respektive tillsynsområde och de åtta fokusområdena med tillhörande aktiviteter som berör kommunen som tillsynsmyndighet.

1 Fokusområden inom tillsynsområdet avfall

Upptäcka illegal avfallshantering

Tillsynsmyndigheterna deltar i de nationella tillsynskampanjerna av illegala avfallsverksamheter (september 2026 - mars 2027 samt mars - oktober 2029). Tillsynsmyndigheterna deltar i de regionala möten för avfallsbrottsamordning som anordnas av länsstyrelserna (2026 – 2029). Naturvårdsverket kommer att ge tillsynsvägledning och samordna de nationella tillsynskampanjerna.

Tid har avsatts i tillsynsplanen för 2026 och behov av tid finns redovisade i behovsutredningen för 2026-2028. Tillsyn av illegal avfallshantering ingår även i den löpande tillsynen på berörda tillsynsobjekt. Tillsyn i syfte att inventera och söka upp verksamheter som hanterar avfall utförs även inom ramen för inventering av industriområden.

Bygg- och rivningsavfall

Tillsynsmyndigheterna deltar i de nationella tillsynskampanjerna av verksamheter där det uppkommer bygg- och rivningsavfall. Tillsynskampanjerna genomförs under mars - oktober 2027 samt mars - oktober 2029. Naturvårdsverket kommer att ge tillsynsvägledning och samordna de nationella tillsynskampanjerna. Tid har avsatts i tillsynsplanen för 2026 och behov av tid finns redovisade i behovsutredningen för 2026-2028.

Masshantering i anläggningsändamål

Tillsynsmyndigheterna deltar i de nationella tillsynskampanjerna och genomför tillsyn vid de platser där massor används, t.ex. vid bygg- och anläggningsprojekt (mars – oktober 2027 och mars – oktober 2028). Naturvårdsverket kommer att ge tillsynsvägledning och samordna de nationella tillsynskampanjerna. Tid har avsatts i tillsynsplanen för 2026 och behov av tid finns redovisade i behovsutredningen för 2026-2028.

2 Fokusområden inom tillsynsområdet förorenade områden

Prioriterade förorenade områden

Tillsynsmyndigheterna har senast årsskiftet 2026/2027 utifrån länsstyrelsernas strategipaket upprättat handlingsplaner eller motsvarande styrdokument för tillsyn av prioriterade förorenade områden. Tillsynsmyndigheterna med tillsynsansvar över objekt i riskklass 1 och 2 bedriver aktiv egeninitierad tillsyn enligt 10 kap. miljöbalken (2026–2029). Naturvårdsverket och länsstyrelsen kommer att ge tillsynsvägledning.

En handlingsplan för tillsyn av prioriterade förorenade områden har redan tagits fram och fastställdes 2025. Tillsyn har utförts på alla objekt i riskklass 1 och tillsyn av objekt med riskklass 2 och övriga objekt sker löpande och enligt handlingsplanen. Tid för tillsynen har avsatts i tillsynsplanen för 2026 och behov av tid finns redovisade i behovsutredningen för 2026-2028.

PFAS-förorenade brandövningsplatser

Tillsynsmyndigheterna deltar i nationell tillsynskampanj (2026–2027). Naturvårdsverket kommer att ge tillsynsvägledning och samordna den nationella tillsynskampanjen. Tid för tillsyn har inte avsatts i tillsynsplanen för 2026 men tillsynsvägledning som tas fram kommer att bevakas och behov av tid för tillsyn finns redovisat i behovsutredningen under år 2027 och 2028.

3 Fokusområden inom tillsynsområdet hälsoskydd

Inomhusmiljö i bostäder

Tillsynsmyndigheterna gör ett urval av bostäder baserat på risk och utövar tillsyn (2026–2029). I tillsynen tillämpas Folkhälsomyndighetens vägledning om inomhusmiljö i bostäder. Folkhälsomyndigheten och länsstyrelsen kommer att ge tillsynsvägledning. Tid har avsatts i tillsynsplanen för 2026 (så kallad fastighetsägartillsyn) och behov av tid finns redovisade i behovsutredningen för 2026-2028.

Höga och låga temperaturer i lokaler för vård- och omsorg

Tillsynsmyndigheterna inventerar vilka lokaler för vård- och omsorg som finns i kommunen och väljer ut verksamheter för tillsyn (2027–2028). Tillsynsmyndigheterna utövar tillsyn på lokaler för vård- och omsorg där riskgrupper för temperatur inomhus finns (2027–2028). I tillsynen tillämpas Folkhälsomyndighetens allmänna råd (HSLF-FS 2024:10) och tillhörande tillsynsvägledning. Tillsynsmyndigheterna kontrollerar att verksamheterna har kunskap och rutiner för att hantera värmebölja (2027–2028). Folkhälsomyndigheten och länsstyrelsen kommer att ge tillsynsvägledning. Behov av tid finns redovisad i behovsutredningen för 2026-2028. Tillsynen omfattas av den planerade tillsynen av gruppboendestäder och äldreboenden under 2027.

Anmälningspliktiga hygieniska verksamheter

Tillsynsmyndigheterna genomför under år 2026 uppsökande tillsyn för att upptäcka yrkesmässiga hygieniska verksamheter som bedrivs utan att vara anmälda. Tillsynsmyndigheterna utövar tillsyn på anmälningspliktiga yrkesmässiga hygieniska verksamheter under åren 2026–2029. I tillsynen tillämpas Socialstyrelsens nya allmänna råd och tillsynsvägledning om yrkesmässiga hygieniska verksamheter. De träder i kraft den 1 februari 2026 och ersätter de äldre råden (SOSFS 2006:4) och berör verksamheter så som till exempel piercing, tatuering, fotvård och massage. Socialstyrelsen kommer att ge tillsynsvägledning. Tillsynen avser bland annat så kallade stickande/skärande verksamheter som blev anmälningspliktiga enligt ändrade regler 2021. Tid har avsatts i tillsynsplanen för 2026 och behov av tid finns redovisade i behovsutredningen för 2026-2028. Tillsynen under 2026 avser fotvårdare samt öronhåltagning och barberare.

4 Fokusområden inom tillsynsområdet kemikalietillsyn

Återförsäljare – kemiska produkter och varor

Tillsynsmyndigheterna deltar i nationella tillsynskampanjen om tillsyn av kemiska produkter (hösten 2026). Tillsynsmyndigheterna deltar i nationella tillsynskampanjen om tillsyn av kemikalier i varor (hösten 2028). De tillsynsmyndigheter som inte deltar i de nationella tillsynskampanjerna kan utföra tillsyn hos återförsäljare som motsvarar deltagandet i de nationella

tillsynskampanjerna. Det kan utföras med hjälp av det material som tas fram inom de nationella tillsynskampanjerna (2026-2029). Kemikalieinspektionen kommer att ge tillsynsvägledning och samordna de nationella tillsynskampanjerna. Tid har avsatts i tillsynsplanen för 2026 och behov av tid finns redovisade i behovsutredningen för 2026-2028.

Återförsäljare – kosmetiska produkter

Tillsynsmyndigheterna deltar i nationella tillsynskampanjen (hösten 2027). De tillsynsmyndigheter som inte deltar i den nationella tillsynskampanjen kan utföra tillsyn hos återförsäljare som motsvarar deltagandet i den nationella tillsynskampanjen. Det kan utföras med hjälp av det material som tas fram inom den nationella tillsynskampanjen (2027-2029). Läkemedelsverket kommer att ge tillsynsvägledning och samordna den nationella tillsynskampanjen. Behov av tid finns redovisad i behovsutredningen för 2026-2028.

Användning av biocidprodukter

Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn av yrkesmässig användning av biocidprodukter, med fokus på skadedjursbekämpning (2028–2029). Tillsynsvägledning kommer att ges av Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket och Folkhälsomyndigheten. Behov av tid finns inte redovisad i behovsutredningen för 2026-2028 utan planeras 2029.

5 Fokusområden inom tillsynsområdet miljöfarlig verksamhet

Användning av PFAS

Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn på verksamheter där sannolikheten är stor att PFAS används (ht 2027 - ht 2028). I tillsynen kontrolleras PFAS-användningens tillåtlighet, verksamhetsutövarens arbete med att byta ut produkter innehållande PFAS enligt produktvalsprincipen. Naturvårdsverket kommer att ge tillsynsvägledning. Behov av tid finns redovisad i behovsutredningen för 2026-2028.

Avloppsledningsnät och dagvattenanordningar

Tillsynsmyndigheterna deltar i en tillsynskampanj om spillvattenförande ledningsnät tillhörande tillståndspliktiga avloppsreningsverk samt allmänna dagvattenledningsnät med tillhörande anordningar för rening och fördröjning av dagvatten, som omfattas av lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vt 2027). Naturvårdsverket kommer att ge tillsynsvägledning och samordna den nationella tillsynskampanjen. Tid för tillsyn av dagvatten i tätorten har avsatts redan 2026 och behov av tid för att delta i tillsynskampanjen finns redovisad i behovsutredningen för 2026-2028.

Konstgräsplaner och gummiytor

Tillsynsmyndigheterna deltar i tillsynskampanj om konstgräs och gummiytor (ht 2026). Naturvårdsverket kommer att ge tillsynsvägledning och samordna den nationella tillsynskampanjen. Tid för tillsynen har avsatts i tillsynsplanen för 2026.

6 Fokusområden inom tillsynsområdet naturtillsyn

Invasiva främmande arter

Tillsynsmyndigheterna genomför uppsökande tillsyn på exploateringsområden eller av verksamheter med hög risk med avseende på risken för spridning av invasiva främmande arter (2027 – 2029). Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten kommer att ge tillsynsvägledning. Utöver denna tillsynskampanj ingår tillsyn av invasiva främmande arter i annan tillsyn som berör verksamheter som kommunen har tillsyn över i övrigt, till exempel

masshantering, avfallshantering, tillsyn med anledning av djurhållning inom detaljplan. Behov av tid finns redovisad i behovsutredningen för 2026-2028.

7 Fokusområden inom tillsynsområdet vattenverksamhet

Vattenanläggningar som är vandringshinder

Tillsynsmyndigheterna identifierar och prioriterar de vandringshinder inom respektive avrinningsområde som inte omfattas av NAP men som är av stor betydelse för att få så stor miljönytta som möjligt med omprövningarna (2026–2029). Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn på prioriterade vandringshinder (2026–2029). Havs- och vattenmyndigheten kommer att ge tillsynsvägledning. Tillsynen utförs främst av länsstyrelsen men eftersom Österåker har tagit över tillsynen på anmälningsspliktiga vattenverksamheter från länsstyrelsen kan tillsynen i viss mån bli aktuell även för Österåker. Tid har avsatts i tillsynsplanen för 2026 och behov av tid finns redovisad i behovsutredningen för 2026-2028.

Vattenuttag

Tillsynsmyndigheterna arbetar med utveckling och användande av tillsynsregistret (2026–2029). Tillsynsmyndigheterna identifierar problemområden med avseende på vattentillgång och bedömer vilka vattenuttag som är i störst behov av tillsyn (2026–2027). Tillsynsmyndigheterna utför tillsyn på prioriterade vattenuttag (senast 2029). Havs- och vattenmyndigheten kommer att ge tillsynsvägledning. Tillsynen utförs främst av länsstyrelsen men eftersom Österåker har tagit över tillsynen på anmälningsspliktiga vattenverksamheter från länsstyrelsen kan tillsynen i viss mån bli aktuell även för Österåker. Tid har avsatts i tillsynsplanen för 2026 och behov av tid finns redovisad i behovsutredningen för 2026-2028.

8 Fokusområden inom området ”Stärka tillsynsmyndigheternas förmåga att effektivt utföra sitt tillsynsuppdrag”

Ny inom tillsyn

Tillsynsmyndigheterna tar egna initiativ till samverkan kring att introducera ny tillsynspersonal, till exempel genom att samordna introduktionsutbildningar, erbjuda handledning eller deltagande på inspektioner (2026–2029). Tillsynsmyndigheterna genomför regelbundna kompetenskartläggningar. Genom avtalssamverkan eller på annat sätt säkerställer kommunerna tillgång till nödvändig kompetens ifall sådan saknas (2027–2029).

Planera och genomföra inspektioner

Tillsynsmyndigheterna beaktar i tillsynsplaneringen rekommenderade tillsynsintervall och framtagna planeringsunderlag (2029). Tillsynsmyndigheterna följer upp vald metod för inspektion och tar egna initiativ till att dela med sig av och utbyta erfarenheter med andra tillsynsmyndigheter (2026–2029).

Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan, period 2026-2029

Inför målperioden 2026–2029 har Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket tagit fram en ny gemensam målstruktur, som gäller både den nationella kontrollplanen (NKP) och den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Den nya strukturen ersätter tidigare operativa mål. Under målperioden ligger fokus för kontrollen på fyra områden: riskbaserad och likvärdig kontroll, verkkningsfull kontroll, spårbarhet och beredskap.

Operativa mål och aktiviteter

Operativa mål och aktiviteter har pekats ut för de berörda tillsynsmyndigheterna. För kommunens del avser tillsynen främst växtskyddsmedel. Många aktiviteter ska genomföras fortlöpande under hela perioden medan andra aktiviteter är tillsynskampanjer under specifika år.

Följande operativa mål och aktiviteter bör utföras av kommunen under perioden 2026-2029:

- inventerar och håller sina register över aktörer som hanterar växtskyddsmedel uppdaterade
- utför regelbundna och riskbaserade kontroller med utgångspunkt i register över aktörer som hanterar växtskyddsmedel
- kontrollerar alltid om saluförda växtskyddsmedel är godkända vid planerade kontrollbesök hos distributörer
- kontrollerar dokumentation av användningen av växtskyddsmedel vid samtliga planerade kontrollbesök hos användare
- kontrollerar att användarna av växtskyddsmedel följer principerna för integrerat växtskydd vid samtliga planerade kontrollbesök
- deltar i det årliga webinariet om den offentliga kontrollen av växtskyddsmedel
- deltar i de kompetenshöjande aktiviteter som centrala och regionala myndigheter arrangerar gällande växtskyddsmedel

Under 2026 genomför kommunerna och länsstyrelserna en nationell tillsynskampanj med inriktning mot att kontrollera kravet om godkännande och göra spårbarhetskontroller hos distributörer av växtskyddsmedel. Tid har avsatts i tillsynsplanen för 2026 och behov av tid finns redovisad i behovsutredningen för 2026-2028.

Under 2027 deltar kommunerna i tillsynskampanjen om växthus och plantskolor. Behov av tid finns redovisad i behovsutredningen för 2026-2028.

Under 2029 deltar kommunerna i tillsynskampanjen om entreprenörer som hanterar växtskyddsmedel. Denna kommer att ingå i behovsutredningen framöver.